

İnsanlar neden evlenir?

Böyle bir freakonomics podcast'i dinledim. İnsanlara neden evlendiklerini soruyorlar, onlar da değişik değişik cevaplar veriyor. *Bilmiyorum* diyen de var.

Eskiden daha kolaydı bu sorunun cevabını vermek. *İşbirliği* gibi görünüyordu, kadın evin içini idare ediyor, erkek dışını idare ediyor ve müşterek bir hayatı paylaşıyorlardı. Şimdi her iki tarafın da işi kolaylaştığı için bir *zevkbirliği*, *eğlencebirliği* veya *kafabirliği* beklentisi var. Bunları karşılayamayınca evlilikler de zora giriyor.

Evlilik biraz *antika* bir kurum. Daha doğrusu dışı antika ama içi son model bir arabaya benziyor. Evliliğe sevkeden amiller, yani aracın muharrik kısmı değişmiş ancak adı aynı. Dışardan bakınca aynı kurallara tabi sanıyor insanlar, kaporta aynı olduğu için elli sene önceki kurallara uymasını bekliyorlar.

Evlilikle ilgili yazı yazmak, bilhassa bekarken çok zevkliydi. Sonra, bir ara, üzerinde yazılacak pek bir mevzu olmadığını farkettilim. Hemen her evlilik diğerlerinden farklı ve hepsinin *gizli parametreleri* var, bunları belki evliliğin içindekiler bile tam olarak bilmiyor. Çok *gizemli parametreler* değil, hayır, ancak evliliklerin nasıl yürüyeceğini veya yürümeyeceğini belirleyen düşüncelerin arkasındaki inançlar bunlar.

Gerçi, zamanında, eşlerin birbiriyle tartışma frekansına bakıp, ayrılıp ayrılmayacaklarını %90'ın üzerinde başarıyla tahmin eden bir araştırma da okumuştum. *Gizli parametre* belki vardır ama *behaviorist* (davranışçı) yaklaşımla, dışarıya ne sızıyorsa, ondan fikir sahibi olmak da mümkündür.

Bazen aptal istatistikler, ince ruhi analizlerden daha iyi tahminler sunar.

Evlilik hakkında yazmanın cazibesini kaybetmesi, belki söylenecek söz kalmadığını düşündüğümünden. *Boşanmalar arttı* diye şikayet ediyorlar mesela, şaşıracak bir durum görmüyorum. Evlilikleri (çoğu zaman zorla) ayakta tutak saikler kadın açısından yok oldukça, kadının evliliğe ihtiyacı azaldıkça boşanmalar arttı. Erkeklerde genel bir *güncelleme* olmadı, hala elli sene önceki işletim sistemi kafada, kadınlarsa mecburen kendi sistemlerini update etmek zorunda kaldılar. (İyi mi oldu, kötü mü oldu bilmem ama erkeklerin *ekseriyetinin* elli sene öncekinden çok farklı düşünmediğini tesbit etmek mümkün sanırım.) Sonunda erkekle kadın arasında versiyon uyumsuzluğu başladı.

Ya erkekleri update edeceksin, ya kadınları *downgrade* edeceksin. Diyeceksin ki, *bu kadınların işletim sisteminde şöyle şöyle güvenlik açıkları var, kafalarına böyle böyle virüs giriyor* falan diye bir bahane bulup, ikna edeceksin. Bu zor. İmkansız değil ama önümüzdeki elli senede kadınlar daha da bağımsızlaşacak gibi duruyor. (Ondan sonrası da Keynes'in dediği gibi *hepimiz ölmüş olacağız*.) O zaman erkeklerin upgrade edilmesi lazım ama onun için de *yeni versiyonda şöyle şöyle özellikler varmış* demeniz gerek. O da yok. Yani erkeklerin kafasının *güncellenmesi* için, pek teşvik yok.

En fazla, hani, Windows Vista çıktığında, XP'ye Vista görünümü veren programlar vardı, onlar gibi bir şey oluyor. Dışardan bakıyorsun ki herif çok güncel, son moda bir işletim sistemi var ama eve geliyor-sun, ooo, meğer sadece arabirimin şeklini değiştirmiş, kafadaki XP aynı XP.

Üçüncü bir yol, her iki tarafa da yeni bir işletim sistemi sunabilmek ama o daha da zor. Hem evlilik kavramını devam ettirecek, hem bu rolleri yeniden dağıtacak, her iki tarafın da kendini kazıklanmış hissetmeyeceği çözüm bulmak zor bir iş.

/Durmak yok, eşten şikayete devam./